DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.18529200

ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ମହାମାରୀ ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବରେ 'କେତେ ଦୂରେ ଜୀବନ'

ସିମ୍ରନ ରାଉତ

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର:

ବିଜ୍ଞାନ ଓ ପ୍ରଯୁକ୍ତିବିଦ୍ୟା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ମଣିଷକୁ ଅଧିକ ଅଗ୍ରସର ଓ ସଚେତନ କରିଛି । ତଥାପି ବିଜ୍ଞାନର ସୁଦୂର ପ୍ରସାରି ପ୍ରଭାବ ସତ୍ତ୍ୱେ କରୋନା ପରି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଆତଙ୍କ ସୃଷ୍ଟିକାରୀ ବିପଦ ମାନବ ଜୀବନକୁ ଅସ୍ତବ୍ୟସ୍ତ କରିଦେଇଛି । ମଣିଷ ହୋଇଛି ଗୃହବନ୍ଦୀ । ଚିକିତ୍ସା ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଗୁଆ ଦେଶମାନେ ମଧ୍ୟ କରୋନା କବଳିତ ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ଜୀବନ ରକ୍ଷା କରିବାରେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରି ନାହାଁନ୍ତି । ବୋଧହୁଏ କରୋନା ଏକ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଏକ ଭୟାବହ ବିପର୍ଯ୍ୟୟମୂଳକ ଘଟଣା । ଅବଶ୍ୟ ସମୟ କ୍ରମେ ପରିସ୍ଥିତି ବଦଳିଛି । ବିଜ୍ଞ ମଣିଷ ରୋଗ ପ୍ରତିରୋଧମୂଳକ ଔଷଧ ଉଦ୍ଭାବନ କରି ବିଶ୍ୱବାସୀଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରିଛି । କିନ୍ତୁ ଆପାତତଃ ଦୁଇବର୍ଷ ଧରି ବିଶ୍ୱର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶରେ ଭୟାବହ ସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିଥିବା କରୋନାକୁ ନେଇ ଚଳିତ ସମୟ ଖଣ୍ଡରେ ଛଅଗୋଟି ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସ ରଚିତ ହୋଇଛି । ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ଅନିଲ କୁମାର ପାଢ଼ୀଙ୍କ 'କେତେ ଦୂରେ ଜୀବନ' ସ୍ମରଣୀୟ ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ:

ମହାମାରୀ, କରୋନା, ପ୍ରବାସୀ ଶ୍ରମିକ, ଗୃହବନ୍ଦୀ, ଲକ୍‌ଡାଉନ୍, କ୍ୱାରେନଷ୍ଟାଇନ୍

ଉପକ୍ରମ:

କାଳର କରାଳ ସ୍ରୋତରେ କେତେ ମହାମାରୀ ନିଜର ତାଣ୍ଡବ ଲୀଳା ପ୍ରଦର୍ଶିତ କରି କେତେ ଜଣ ଜୀବନକୁ ଉଦରସ୍ଥ କରିଛନ୍ତି । ଗୋଟେ ଗୋଟେ ଗାଁ ଅଥବା ଅଞ୍ଚଳ ଏହାର ପ୍ରଭାବରେ ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯିବାର ପରିଦୃଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ବିଶ୍ୱ ମହାମାରୀ କରୋନା ଅନ୍ୟ ମହାମାରୀ ଠାରୁ ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ବଜାଇ ରଖେ । କାରଣ ଗୋଟିଏ ଅଞ୍ଚଳ ଅବା ଗ୍ରାମ ବା ସହର ପରିବର୍ତ୍ତେ କରୋନା ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ନିଜର ପ୍ରଭାବ ବିସ୍ତାର କରିଚାଲିଥିଲା । ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ମୃତ୍ୟୁର ଆତଙ୍କରେ ବିତସ୍ତ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲେ । ଗୃହବନ୍ଦୀ ଜୀବନରେ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରଦର୍ଶିତ ସମସ୍ୟାକୁ ସାହିତ୍ୟରେ ରୂପ ଦେବାକୁ ଅନେକ ସାହିତ୍ୟିକ ଆଗଭର ହୋଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଲେଖନୀରୁ ଝରି ପଡ଼ିଛି ମର୍ମନ୍ତୁଦ କରୋନାଜନିତ କାରୁଣ୍ୟ ।

ସାହିତ୍ୟ ଜୀବନର ନିସର୍ଗ ଅଭିଲିପି ହୋଇଥିବାରୁ ଜୀବନର କାରୁଣ୍ୟ, କାରୁଣ୍ୟ ସ୍ଥିତିକୁ ସାହିତ୍ୟ ଚିତ୍ରାୟନ କରିବା ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ପ୍ରକ୍ରିୟା । କଥାକାର ଅନିଲ କୁମାର ପାଢ଼ୀଙ୍କ ଜନ୍ମ ବାଲେଶ୍ୱର ଜିଲ୍ଲା ସୋର ଅନ୍ତର୍ଗତ ବଡଦାଠାରେ ୧୯୬୯ ମସିହା ଅପ୍ରେଲେ ୯ ତାରିଖରେ ହୋଇଥିଲା । ସେ ଉପନ୍ୟାସ ଓ ଗଳ୍ପ

ଯୋଗାଯୋଗ :
ସିମ୍ରନ ରାଉତ, ସହାୟକ ପ୍ରଫେସର,
ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ମୁକ୍ତ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ସମ୍ବଲପୁର
Email:simranraut310@gmail.com
ORCID ID: https://orcid.org/0009-0001-8351-1601

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୧୪.୧୦.୨୦୨୫	୧୩.୧୧.୨୦୨୫	୨୬.୧୨.୨୦୨୫	୧.୦୧.୨୦୨୬

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ରାଉତ, ସିମ୍ରନ; ୨୦୨୬ । ମହାମାରୀ ପ୍ରାଦୁର୍ଭାବରେ 'କେତେ ଦୂରେ ଜୀବନ' । ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ । ଭାଗ :୧୧, ସଂଖ୍ୟା : ଞ, ପୃଷ୍ଠା : ୪୨-୪୬ ।

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at :
https://pracheenews.com/

DOI:
https://doi.org/10.5281/zenodo.18529200
Article No - BPP00378

ସଙ୍କଳନ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ଏହା ସହିତ ସେ କବିତା ଓ ପ୍ରବନ୍ଧ ମଧ୍ୟ ରଚନା କରିଛନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛି 'ମେଘରାତି', 'ସାରାରାସ୍ତା,' 'ଏକାକୀ', 'ମଧ୍ୟ ପଦ', 'ଅନ୍ଧାର ସେତିକି', 'କେତେ ଦୂରେ ଜୀବନ', 'ଆଦିମୂଳ' ଇତ୍ୟାଦି । ଶ୍ରୀ ପାଢ଼ୀଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକ ସାଂପ୍ରତିକ କାଳର ବିଭିନ୍ନ ସମସ୍ୟାରେ ଭରପୂର । ସମସ୍ୟା ବହୁଳ ସମାଜରେ ଦରଦୀ ହୃଦୟଟିଏ ଘେନି ଲେଖକ ମଣିଷର ଯନ୍ତ୍ରଣାସିକ୍ତ ପ୍ରାଣକୁ ପାଠକ ଆଗରେ ଟେକି ଧରିଛନ୍ତି । ଯୁବପିଢ଼ିଙ୍କ ମନସ୍ତତ୍ତ୍ୱ, ପୁରୁଷ ସମାଜର ସଂଘର୍ଷ, ଶୋଷଣ, ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ତଥା ନାରୀ ଜୀବନର ଅନେକ ସମସ୍ୟା ପ୍ରତିଫଳିତ ତାଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ ଗୁଡ଼ିକରେ । ସାଧାରଣ ମଣିଷର ତପ୍ତ ହୃଦୟଗାରରେ ଔପନ୍ୟାସିକଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସମାନ ହୋଇଛି ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ ଓ ହୃଦୟଗ୍ରାହୀ ।

ଆଲୋଚନା:

ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ପାଢ଼ୀଙ୍କ 'କେତେ ଦୂରେ ଜୀବନ' ଉପନ୍ୟାସଟି ଗତ ଚାରି ବର୍ଷ ତଳେ ମହକାଳ ସ୍ୱରୂପ ଦେଖା ଦେଇଥିବା ମହାମାରୀ କରୋନା ଉପରେ ଆଧାରିତ । କରୋନା ଆତଙ୍କରେ ଶିହରୀ ଉଠୁଥିବା ସାରା ବିଶ୍ୱ କରୋନା ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଜସ୍ୱ ସଂଗ୍ରାମ ଆରମ୍ଭ କରି ଦେଇଥିଲେ । ଏହା ମୂଳରେ ଥିଲା ଲକ୍‌ଡାଉନ୍ । ଏହାର ଅର୍ଥ ସମସ୍ତେ ଗୃହବନ୍ଦୀ । ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକୀୟ ସାମଗ୍ରୀ ଆଣିବା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି କାରଣ ମଧ୍ୟରୁ ଘରୁ ବାହାରିବା ବାରଣ । ଘରୁ ବାହାରିଲେ ପୋଲିସ୍ ମାଡ଼ ସାଙ୍ଗରେ କରୋନା ଆତଙ୍କ । ମଣିଷ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ ସର୍ବ ପ୍ରଥମେ ଆବଶ୍ୟକ ବାୟୁ । ଯେତେବେଳେ କରୋନା ନିଜର ପ୍ରସାର ନିମନ୍ତେ ବାୟୁର ମାଧ୍ୟମ ଗ୍ରହଣ କରିଥିଲା, ସେତେ ବେଳେ ମଣିଷର ଗୃହ ବନ୍ଦୀ ହେବା ଛଡ଼ା କିଛି ଉପାୟ ନଥିଲା । ଭାରତର ପ୍ରଥମ ଲକ୍‌ଡାଉନ୍ ୨୪ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୨୦ରେ ୨୧ଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଲାଗିଥିଲା । ସଞ୍ଚିତ ଧନ ବ୍ୟବହାର କରି ଲୋକେ ଏହି ୨୧ଦିନ ଚଳି ଯାଇଥିଲେ କିନ୍ତୁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ହଇରାଣରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ଶ୍ରମିକ ଶ୍ରେଣୀର ଲୋକ । ଦାନା ଯୋଗାଡ଼ ଆଶାରେ କାମ କରିବାକୁ ଯାଇଥିବା ଶ୍ରମିକମାନେ ବହୁ ପରିମାଣରେ ଦୂର ରାଜ୍ୟକୁ ଯାଇ କଳକାରଖାନାରେ କାମ କରି ନିଜ ପରିବାର ପୋଷଣ କରୁଥିଲେ । କାରଖାନା ବନ୍ଦ ହେବାରୁ ସେମାନେ ଅଧିକ ତଳିତଳାନ୍ତ ହୋଇଗଲେ । ସାଧାରଣ ଶ୍ରମିକର ଦରମା ଗଣ୍ଡାକ ସାହାରା । ସେତେକ ନମିଳିଲେ ଖାଇବା ରହିବା ପାଇଁ ଭାଳେଣି ପଡ଼େ । ଏଭଳି ଅବସ୍ଥା ସହିତ ଚତୁଃପାର୍ଶ୍ୱରେ ମୃତ୍ୟୁର ବିଭୀଷିକା ମଣିଷକୁ ପ୍ରତିକ୍ଷଣ କବଳିତ କରି ରଖିଥାଏ । ଗୃହବନ୍ଦୀ କେବଳ ଟେଲିଭିଜନରେ ଦେଖି ପାରୁଥିଲେ କରୋନାର ବୀଭତ୍ସ କାଣ୍ଡ । କିନ୍ତୁ ଏହି ସମୟରେ ଖବର ଆସିଥିଲା ଶହ ଶହ ପ୍ରବାସୀ ଶ୍ରମିକ ଯାନବାହନ ଚଳାଚଳ ବନ୍ଦ ହେବାରୁ ଚାଲି ଚାଲି ନିଜ ପ୍ରଦେଶ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କରୁଛନ୍ତି । ସେହି ଶହ ଶହ ଶ୍ରମିକ ଗୋଷ୍ଠୀଙ୍କ ନିଜ ଜନ୍ମଭୂମିକୁ ଫେରି ଆସିବର ସଂକଳ୍ପ କାହାକୁ ନିଜ ଭିଟା ମାଟିରେ ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଲା ତ କେଉଁ ପରିବାର ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇ ଗଲେ ରାସ୍ତାରେ । ଏଭଳି ଏକ ପରିବାରର ହୃଦୟ ବିଦାରକ କାହାଣୀ ଉପରେ ଶ୍ରୀ ପାଢ଼ୀ ଙ୍କ 'କେତେ ଦୂରେ ଜୀବନ' ଉପନ୍ୟାସଟି ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷିତ ।

ରାଜ୍ୟର ଚଉଦକୋଟି ପ୍ରବାସୀ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ମୁକେଶ ମଧ୍ୟ ଜଣେ । ବଳବନ୍ତ କନଷ୍ଟ୍ରକ୍ସନ କମ୍ପାନୀରେ କାର୍ଯ୍ୟରତ ଦୁଇଶହ ଠିକା ଶ୍ରମିକଙ୍କୁ ନେଇ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ବସ୍ତି ଗଢି ଉଠିଛି । ବାରମ୍ବାର ଆସୁଥିବା ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟକୁ ସାମ୍ନା କରି ଅନେକ ଥର ବସ୍ତି ଭାଙ୍ଗିଛି ପୁଣି ଅଣ୍ଟା ସଳଖି ଠିଆ ହୋଇଛି । ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଏଇ ତଳି ଅଞ୍ଚଳର ବସ୍ତି ଅନେକ ମେଲେରିଆ, ହଇଜା ଆଦି ରୋଗରେ କବଳିତ ହୋଇଛି । କେତେ ପରିବାର ନିଶ୍ଚିହ୍ନ ହୋଇଯାଇଛି । ପୁଣି ଥରେ ବସ୍ତି ଉଜୁଡ଼ିବାର ସମ୍ଭାବନା ଆସିଛି କରୋନା ଦ୍ୱାରା ଅନେକ ପ୍ରବାସୀ ନିଜ ପରିବାର ଧରି କାମ କରନ୍ତି ଏଇ ହରିଶ୍ଚନ୍ଦ୍ରପୁର ବସ୍ତିରେ । କାରଖାନା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯିବାରୁ ଦରମା ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯାଇଛି । ବସ୍ତିରେ ଅନେକ ଲୋକ ଏକାଠି ହୋଇ ରହୁଥିବାରୁ କରୋନା ବ୍ୟାପିବା ଭୟରେ ବସ୍ତି ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ମଧ୍ୟ ଅନେକ ଉଦ୍ୟମ କରାଯାଇଛି । ବ୍ରିଜେଶ ଏଭଳି ପରିସ୍ଥିତିରେ ସଭିଙ୍କ ସାହସ ବଢ଼ାଇଛି ଓ ବସ୍ତି ଭାଙ୍ଗିବାକୁ ରକ୍ଷା କରିଛି । ସେବେ ଠାରୁ ବ୍ରିଜେଶ ସବୁ ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କ ନେତା ହୋଇ ଉଠିଛି ।

ଘର ଠାରୁ ଅନୀତି ଦୂରରେ ରହୁଥିବା ଶ୍ରମିକ ଦରମା ନ ପାଇ ଯେତେବେଳ ଦାନା ପାଇଁ ଆକୁଳ ହୋଇଛି । ତା'ର ମନେ ପଡ଼ିଛି ଗାଆଁ ମାଟି, ଘର ଡ଼ିହ, ଚାଷ କ୍ଷେତ, ପଦ୍ମ ପୋଖରୀ । ଆସନ ମୃତ୍ୟୁର ଭୟ ମଣିଷକୁ କବଳିତ କରି ରଖିଛି । ତେଣୁ ପ୍ରବାସ ଛାଡ଼ି ଶ୍ରମିକ ହୋଇଛି ଘରମୁହାଁ । ଶହ ଶହ ପ୍ରବାସୀ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପରି ସୁବେଶ ମଧ୍ୟ ନିଜ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁନମ୍ ଓ ପାଞ୍ଚ ବର୍ଷର ପୁଅ ରାମପ୍ରକାଶକୁ ନେଇ ଚାଲି ଚାଲି ଗାଆଁକୁ ବାହାରିଛି । ବ୍ରିଜେଶର ଅନେକ ବାରଣ ସତ୍ତ୍ୱେ ମୁକେଶ ନିଜ ପରିବାର ସହ ସହର ତଳର ବସ୍ତି ଛାଡ଼ି ନିଜ ଗାଆଁ ଅଭିମୁଖେ ଯାତ୍ରା କରିଛି ।

ସହରଠାରୁ ନିଜ ପ୍ରଦେଶ ଛ'ଶହ ପଚାଶ କିଲୋମିଟର ଜାଣି ମଧ୍ୟ ମୁକେଶ ଏଭଳି ଦୁଃସାହସିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପାଦ ଦେଇଛି। ତାକୁ ଦୁଇ ପଟେ କେବଳ ମୃତ୍ୟୁର ଚିତ୍କାର ହିଁ ଶୁଭୁଛି। ବସ୍ତିରେ ରହିଲେ ଖାଦ୍ୟ ଅଭାବରେ ମୃତ୍ୟୁ ହେବା ସୁନିଶ୍ଚିତ କିନ୍ତୁ ଗାଆଁ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପହଞ୍ଚି ପାରିଲେ ଏକ ନୂଆ ଜୀବନ ତାକୁ ହାତ ଠାରି ଡାକିବାକୁ ଅପେକ୍ଷା କରିଛି। ପାଦରେ ଚାଲି ଚାଲି ଅନେକ ଶ୍ରମିକ ଘରମୁହାଁ ହୋଇଛନ୍ତି। ସାଙ୍ଗରେ ଆଣିଥିବା ଖାଦ୍ୟ ଖାଇ ବଞ୍ଚିଛନ୍ତି। ରାସ୍ତା ସାରା କେବଳ ବିସର୍ଣ୍ଣତା। ସବୁଠି କରୋନାର ଭୟବହତା। ମଣିଷ ପାଖରେ ସବୁ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ଗୃହବନ୍ଦୀ। ଘର ବାହାରେ ମୃତ୍ୟୁର ଆର୍ତ୍ତନାଦ। ମଣିଷ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରତା ଆବଶ୍ୟକ ନଚେତ୍ କରୋନା କାହାକୁ ମଧ୍ୟ କବଳିତ କରିପାରେ।

କରୋନା ମନୁଷ୍ୟକୃତ ଅବା ପ୍ରାକୃତିକ ତାହା ସମ୍ପର୍କରେ ଅନେକ ଯୁକ୍ତି ହେଲେ ମଧ୍ୟ କୌଣସି ପରିଣତିଗତ ମନ୍ତବ୍ୟ ମିଳି ପାରିନାହିଁ । ଚୀନ୍‌ର ଓହାନ୍ ସହରରୁ ଉତ୍ପନ୍ନ ହୋଇଥିବା ଏହି ଭାଇରସ୍ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ନିଜର ଆତଙ୍କ ଖେଳାଇ ଦେଇଥିଲା। ଅନେକ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀଙ୍କ ମତରେ ଏହି ଭୂତାଣୁ ପରୀକ୍ଷାଗାରରେ ଜନ୍ମ ଓ ଏହା ସାରା ବିଶ୍ୱକୁ କାଙ୍ଗାଳ କରିବାକୁ ଜନ୍ମିତ। ବିଶ୍ୱ ଅର୍ଥନୀତି ମଧ୍ୟ ଏହା ଦ୍ୱାରା ପ୍ରଭାବିତ, କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ। ସାରା ବିଶ୍ୱ ଯେଉଁ ଆତଙ୍କରେ ଥରହର ସେହି ମୃତ୍ୟୁ ଦୂତ କରୋନାଠାରୁ କ୍ଷୁଧାକୁ ଅଧିକ କଷ୍ଟଦାୟୀ ଭାବି ଶ୍ରମିକମାନେ ପାଦରେ ଚାଲିଛନ୍ତି ଘର ଅଭିମୁଖେ। ଅନେକ ଶ୍ରମିକ ପରିବାରର ପ୍ରତିନିଧିତ୍ୱ କରିଛି ମୁକେଶ ଓ ତା'ର ପରିବାର। ଆଗତ ମୃତ୍ୟୁର ଆଶଙ୍କାରେ ପୁନମ୍ ଫେରିଯିବାକୁ ବାରମ୍ବାର କହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୁକେଶ୍ ଫେରି ପାରିନାହିଁ। ପୋଲିସ୍ ମାଡ଼ଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ଯେଉଁ ଗାଆଁରେ ସେମାନେ ପ୍ରବେଶ କରୁଥିଲେ ସେମାନଙ୍କ ଠାରୁ ମଧ୍ୟ ଦୁର୍ବ୍ୟବହାର ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ପାଦ ଅଟକି ଯାଇନାହିଁ। ଭାଇଚାରା ନୀତିରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ସାରା ଭାରତବର୍ଷ ଆଜି ମୃତ୍ୟୁ ଭୟରେ କାହାକୁ ପାଖକୁ ଆସିବାକୁ ଦେଉନି। ଶହ ଶହ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପାଦ ଓ ରାଜରାସ୍ତା ଏକାକାର ହୋଇଯାଇଛି। ରାସ୍ତାରେ ଚାଲୁଛି ଭାରତର ଅମଲୀୟତ୍! ଫଟା ଗୋଇଠୀ, ଫଟା କପାଳର ଭାରତ! ଏମାନେ ଏବେକାର ସୃଷ୍ଟି ନୁହଁନ୍ତି! ରାମ ରାଜ୍ୟ ବେଳେ ବି ଏମାନେ ଥିଲେ । ଏବେ ରହିବା ତ ସ୍ୱାଭାବିକ କଥା ! ଗବେଷଣା ପାଇଁ ସିମ୍ପାଜିଙ୍କ ଠାରୁ ବି କୌତୁକିଆ ଜନ୍ତୁ ଏ ଖଟିଖିଆ ମଣିଷ ମାନେ! ଏମାନଙ୍କ ବିରୋଧ ଯେତିକି ମଜାଳିଆ, ଏମାନଙ୍କ ଭୋକ ଉପାସ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ବି ସେତିକି କୌତୁକିଆ !"(୧)

ଶ୍ରମିକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଖୁବ୍ ଅଧିକ ତଥାପି ଶ୍ରମିକମାନେ ସରକାରଙ୍କ ଆଖିରେ ଅନାବଶ୍ୟକ କିପରି ଦେଖାଯାଇପାରନ୍ତି! ଘରକୁ ଫେରିବାକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ପ୍ରାଣଗୁଡ଼ିକୁ ମାସ ମାସ ଧରି କ୍ୱାରେନ୍ଟାଇନରେ ରଖିବାକୁ ପଡ଼ିଛି। ମୁକେଶ, ପୁନମ୍ ଓ ରାମ ପ୍ରକାଶକୁ ଧରି ଚାଲିଛି ଘର ଅଭିମୁଖେ ।

ବାଟରେ ଅସୁସ୍ଥ ହୋଇପଡ଼ିଛି ପୁନମ୍। ଅନ୍ୟ ଶ୍ରମିକମାନେ ଆଗେଇ ଯାଇଛନ୍ତି, ରହିଯାଇଛି ମୁକେଶର ପରିବାର। ଜ୍ୱର ଔଷଧ ସତ୍ତ୍ୱେ ପୁନମ୍ ସୁସ୍ଥ ହୋଇନାହିଁ। ଯେଉଁ ଏକ ଗାଆଁରେ ସେମାନେ ଆଶ୍ରୟ ନେଇଛନ୍ତି, ସେଠାରୁ ଚୋରି ଅଭିଯୋଗରେ ତାଙ୍କ ଠାରୁ ସମସ୍ତ ଜିନିଷ ଛଡ଼ାଇ ନେଇ ମାଡ଼ ମାରି ବାହାର କରି ଦିଆଯାଇଛି। କରୋନା କେବଳ ଭୂତାଣୁ ଭାବେ ଶରୀରକୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିନାହିଁ, ବରଂ ସାରା ସମାଜକୁ ଆକ୍ରାନ୍ତ କରିବସିଛି ଆତଙ୍କରେ। ମଣିଷ ଭୂତାଣୁ ଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ କେବଳ ମରୁନାହିଁ, ମରୁଛି ମାନସିକତା ପ୍ରଭାବିତ ହେବା ଫଳରେ। କରୋନା ଭୟରେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ସଂଖ୍ୟା କିଛି କମ୍ ନୁହେଁ। ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରରେ ଦୀର୍ଘଦିନ ବନ୍ଦୀ ଭାବେ ଜୀବନ କାଟିବା ଦୁଃସହ ହୋଇ ପଡୁଛି। ମଣିଷ ଘର ଭିତରେ ରହିଲେ କ୍ଷୁଧାରେ ମରୁଛି, ବାହାରକୁ ଆସିଲେ କରୋନାରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରୁଛି। ସାରା ପୃଥିବୀର ଆଠଶହ କୋଟି ଲୋକ ଆଜି ମାତ୍ର ଦୁଇଶ କୋଟି ପରିବାର ମଧ୍ୟରେ ଆବଦ୍ଧ! ପରବର୍ତ୍ତୀ ଛଅ'ଶ କୋଟି ମନୁଷ୍ୟଙ୍କ ଜୀବନ ଆଜି ଅସ୍ତିତ୍ୱ ବିହୀନ, ଅସ୍ମିତା ବିହୀନ! ଅସ୍ତିତ୍ୱ ହୀନତାର ରୋଗ କରୋନା।

କରୋନା ଭୋକର ରୋଗ, ଭେକର ରୋଗ। ମନର ରୋଗ, ତନୁର ରୋଗ! ମଣିଷର ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍‌କୁ ଇଏ ଯେତିକି ସଂକ୍ରମିତ କରେ ସେତିକି କରେ ମନକୁ! ପ୍ରତିଟି ମଣିଷ ଏବେ ମାନସିକ ଅସନ୍ତୁଳନର ଶିକାର!(୨) କରୋନା ଭୟ ମଣିଷକୁ ରୋଗାକ୍ରାନ୍ତ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ହିଁ ମାନସିକ ପ୍ରଭାବିତ କରିଛି। ମଣିଷ ଆସନ୍ନ ମୃତ୍ୟୁର ଆତଙ୍କରେ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ କବଳିତ ହୋଇ ରହିଛି।

ମୁକେଶ ତା'ର ରୋଗିଣା ସ୍ତ୍ରୀ ଓ ପୁଅକୁ ନେଇ ଅନ୍ୟ ଏକ ଗ୍ରାମରେ ଆଶ୍ରା ନେଇଛି। ସ୍ତ୍ରୀର ରୋଗ ଓ ପୁଅର କ୍ଷୁଧା ଆଗରେ କରୋନାର ଭୟ ହାର ମାନିଛି। ଏହା ଉପରେ ଦାଉ ସାଧିଛି ବର୍ଷା। ବର୍ଷାରେ ଓଦା ହେଇ ପୁନମର ରୋଗ ବଢ଼ିଚାଲିଛି। ଗାଆଁ ସାରା ସହାୟତା ମାଗିବା ପରେ ମୁକେଶକୁ ମିଳିଛି ମୁଠାଏ

ନିରାଶା । କିନ୍ତୁ ଶେଷରେ ଚରଣ ନାମକ ବ୍ୟକ୍ତିଠାରୁ ଶୁଖିଲା କପଡ଼ା ଓ କିଛି ଖାଦ୍ୟ ପାଇଛି । ଔଷଧ ଖାଇବା ସତ୍ତ୍ୱେ ପୁନମର ମୃତ୍ୟୁ ହୋଇଛି । ଗ୍ରାମବାସୀଙ୍କଠାରୁ ଖବର ପାଇ ପୋଲିସ୍ ମୁକେଶଙ୍କୁ ଗିର' କରିଛି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରକୁ ନିଆଯାଇଛି । ସେମାନଙ୍କୁ ସହାୟତା କରିଥିବାରୁ ଚରଣର ମଧ୍ୟ କରୋନା ଯାଞ୍ଚ କରାଯାଇଛି । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରରେ ଜଣାପଡ଼ିଛି ପୁନମ୍ ମୃତ୍ୟୁର କାରଣ ହେଉଛି କରୋନା । ତେଣୁ ମୁକେଶ ଓ ରାମପ୍ରକାଶଙ୍କୁ କରୋନା ନେଗେଟିଭ ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ କ୍ୱାରେନଷ୍ଟାଇନ୍‌ରେ ରଖାଯାଇଛି । ସେଠାରେ ମୁକେଶ ଖବର ପାଇଛି ଚରଣର କରୋନା ଜନିତ ମୃତ୍ୟୁ ସମ୍ପର୍କରେ । ପୁନମ୍‌ର ପାଖେ ପାଖେ ସର୍ବଦା ରହି ମଧ୍ୟ ମୁକେଶ ଓ ରାମପ୍ରକାଶଙ୍କୁ କରୋନା ସ୍ପର୍ଶ କରିପାରିନଥିଲା । କିନ୍ତୁ ଦୂରରୁ ଥାଇ ସହାୟତା ହାତ ବଢାଇଥିବା ଚରଣଙ୍କୁ କିପରି କରୋନା ଗ୍ରାସ କରିଗଲା, ତାହା ମୁକେଶ ଜାଣି ପାରିଲା ନାହିଁ । ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରରେ ଥିବା ଶିବ ନାରାୟଣ ମଧ୍ୟ ଘରକୁ ଫେରିବା ଅଭିମୁଖେ ଯାଉଥିବା ବେଳେ କ୍ୱାରେଣ୍ଟାଇନ୍‌ରେ ରହିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୋଇଛି । କ୍ୱାରେଣ୍ଟାଇନ୍‌ରେ ଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କର ନିଜସ୍ୱ କାହାଣୀ ରହିଛି । ପତ୍ନୀ, ପୁତ୍ରବଧୂଙ୍କୁ କରୋନା ହରାଇ କ୍ୱାରେଣ୍ଟାଇନ୍ ଥିବା ବୃଦ୍ଧ ମଉସାଙ୍କ କାହାଣୀ ମର୍ମନ୍ତୁଦ ଥିଲା । କରୋନା ସମସ୍ତଙ୍କ ଜୀବନକୁ ଓଲଟ ପାଲଟ କରିଦେଇ ଥିଲା- "ମାତ୍ର ଭୂତାଣୁଟିଏ ! ଆଖି ତୁଳର ଦଶହଜାର ଭାଗେରୁ ଭାଗେ ଆକାରର ଭୂତାଣୁ ! ରାତ୍ରିର ମଧ୍ୟ ସୋପାନରେ ସବୁ ନିରବି ଗଲେ କେହି କାନ୍ଦୁ ଥିବାର ଶୁଭେ ! କିଏ ସେ ! ମା ଧରିତ୍ରୀ ! କେଜାଣି ! ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ମନ ଭିତରେ ଡର, ହୃଦୟ ଭିତରେ ଆଲୋଡ଼ନ ! ଆଉ କେତେ ଯୁଗ ଏମିତି ଗୃହବନ୍ଦୀର ଜୀବନ ବିତେଇବ ମଣିଷ ! ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ମଣିଷ କାରାଗାରରେ ରଖୁଥିଲା, ସେହି ପଶୁପକ୍ଷୀମାନେ ଆଜି କାରାଗାରର ବାହାରେ ଆଉ ମଣିଷ କାରାଗାର ଭିତରେ !"(୩)

ମଣିଷ ଅଧିକ ଦିନ ଧରି ବଞ୍ଚି ପାରେନା । କ୍ୱାରେଣ୍ଟାଇନ୍‌ରେ ବନ୍ଦୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ଶିବ ନାରାୟଣ ନାମକ ପ୍ରବାସୀଟିଏ ସେଠାରୁ ଲୁଚି ପଳାଇବାକୁ ଚାହିଁଛି । କରୋନା ବେଳେ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟକେନ୍ଦ୍ରର ଚିତ୍ର ମଧ୍ୟ ଉପନ୍ୟାସିକ ଦର୍ଶାଇଛନ୍ତି । କିପରି ଡାକ୍ତର ଓ ନର୍ସମାନେ ନିଜ ପରିବାରକୁ ପଛରେ ପକାଇ କରୋନା ରୋଗୀମାନଙ୍କ ଶୁଶ୍ରୁଷାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଲଗାତା'ର କାର୍ଯ୍ୟ କରି ଅନେକ ବେମାରରେ ପଡୁଛନ୍ତି । ଏଥି ସହିତ କରୋନା ରୋଗୀଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସି ଅନେକ ମୃତ୍ୟୁବରଣ ମଧ୍ୟ କରିଛନ୍ତି ।

ମୁକେଶ ଓ ଶିବ ନାରାୟଣ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରରୁ ଲୁଚି ପଳାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ଧନର ଅଭାବରେ ଚୋରି କରିଛନ୍ତି । ଅନ୍ୟ ଏକ କମ୍ପାନୀର ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ଧର୍ମଘଟରୁ ଖାଦ୍ୟ ଚୋରି କରୁଥିବା ବେଳେ ପଥର ମାଡ଼ରେ ଉଭୟ ମୁକେଶ ଓ ପୁତ୍ର ରାମପ୍ରକାଶ ଆହତ ହୋଇଛନ୍ତି । ପଇସା ଅଭାବରୁ ଓ ପୋଲିସ୍ ଡରରେ ରାମପ୍ରକାଶ ଉଚିତ୍ ଚିକିତ୍ସା ନ ପାଇବାରୁ ମୃତ୍ୟୁ ବରଣ କରିଛି । ରାମର ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ମୁକେଶର ମାନସିକ ସନ୍ତୁଳନ ବିଗିଡ଼ି ଯାଇଛି । ପୁନମ୍‌ର ଅଶରୀର ଆସି ତାକୁ ନିଜ ପାଖରେ ଜଗିଛି । ତାକୁ ବାଟ କଢାଇ ନେଉଛି । ଉଡ଼ିବାକୁ, ପଦ୍ମ ପୋଖରୀରେ ପହଁରିବାକୁ କହିଛି । ପୁନମ୍ କଥାରେ ମୁକେଶ ପଦ୍ମ ପୋଖରୀକୁ ଡେଇଁ ପଡ଼ିଛି । ପଛରେ ଛାଡ଼ିଯାଇଛି କେବଳ ଶୂନ୍ୟତା ।

ମୁକେଶ ଭଳି ଅନେକ ଶ୍ରମିକ ଘରମୁଁହା ହୋଇ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ମରିହଜି ଯାଇଥିବେ । ହଜି ଯାଇଥିବ ପୃଥିବୀରୁ ତାଙ୍କ ଛାପ କିନ୍ତୁ ଏ ସମସ୍ତ ବିଶ୍ୱ ଯେ ଶ୍ରମିକ ମୟ । ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କୁ ନେଇ ଦେଶ ସବୁ ବିକାଶ ଶୀଳ । ବିକାଶ ଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢାଇ ଆଗେଇବାକୁ ହେଲେ ଶ୍ରମିକ ଆବଶ୍ୟକ । ସେଇ ଶ୍ରମିକ ମାନଙ୍କର ଦୂରବସ୍ଥା ଦେଖି ଉପନ୍ୟାସିକ ଲେଖିଛନ୍ତି- "ସେଇ ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କର କଙ୍କାଳମାନ ଯଦି ମିଲ୍‌ରୁ, କାରଖାନାରୁ ଆଉ ଅଭ୍ରକଂଶରୁ ବାହାରି ଆସେ ସତରେ କ'ଣ ତାସଘର ପରି ଘୁଞ୍ଚୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ ପୁଞ୍ଜିବାଦ ! କରୋନା ଏବେ ପୁଞ୍ଜିପତିମାନଙ୍କର ଆଭିଯାତ୍ୟରୁ ବକଳ ଛଡ଼େଇ ଦେଉଛି ! ଶ୍ରମିକ ଦେଖୁଛି ଏ ସାରା ସଂସାର ଶ୍ରମିକମୟ ! ସେଥିପାଇଁ ସେ ବାହାରି ପଡ଼ିଛି ରାଜରାସ୍ତାକୁ ! କହୁଛି, ମୋତେ ଶ୍ରମ ଦିଅ, ଆଶ୍ୱାସନା ନୁହେଁ । ନହେଲେ ଯଦି ମୁଁ ଏ ସହରରୁ ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବି, ତେବେ ଏ ସହର ବି ବିଲୁପ୍ତ ହୋଇଯିବ ! ମୁଁ ବିଶ୍ୱକର୍ମା ! ସହର ମୋ ପଛରେ ଗୋଡାଏ, ମୁଁ ଗାଆଁ କି ସହର ପଛରେ ନୁହେଁ ! ମୁଁ ନିଜେ ହିଁ ଅର୍ଥନୀତି, ମୁଁ ନିଜେ ହିଁ ବିକାଶ ।"(୪)

କେବଳ ଓଡ଼ିଶା ରାଜ୍ୟ ନୁହେଁ, ବରଂ ସାରା ଭାରତରେ କୋଣ ଅନୁକୋଣରୁ ଶ୍ରମିକମାନେ ଏକଜୁଟ ହୋଇ ଦେଶକୁ ବିକାଶ ପଥରେ ଆଗେଇ ନିଏ । କରୋନା ପରି ମହାମାରୀରେ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଶ୍ରମିକ ମାନେ ହିଁ ନିଷ୍ପେସିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ରାସ୍ତାଘାଟ ବନ୍ଦ ହୋଇଯିବାରୁ ଦରମା ବିନା କ୍ଷୁଧାରେ ଆତୁର

ଶ୍ରମିକ ଜୀବନ ବିକଳରେ ଘର ମୁହାଁ ହୋଇଛନ୍ତି। ଯାତାୟାତର ସାଧନ ବନ୍ଦ ହୋଇ ଯିବାରୁ ପାଦକୁ ହିଁ ସାହାରା ଭାବେ ମାନି ନେଇ ଅନୀତି ଦୂର ବାଟକୁ ଚାଲି ଚାଲି ପାର କରିବାକୁ ସଂକଳ୍ପବଦ୍ଧ ହୋଇଛନ୍ତି। ପ୍ରଥମ ଲକ୍‌ଡାଉନ୍‌ର ସମୟ ସୀମା ୨୧ ଦିନ ଥିଲା କିନ୍ତୁ ଏହା ପରେ ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କାଳ ପାଇଁ ଲକ୍‌ଡାଉନ୍‌ର ପରିସୀମା ବଢ଼ି ଯାଇଛି। ଏଥି ସମ୍ପର୍କୀୟ ଖବରମାନ ବିଭିନ୍ନ ସମ୍ବାଦପତ୍ରରେ ପ୍ରଚାରିତ ହେଲା। ପଦଯାତ୍ରା କରୁଥିବା ଶ୍ରମିକମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁ ଥିବା ଅନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ। ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ ଜୀବନ ନଚେତ୍ ରାସ୍ତାରେ କ୍ଷୁଧା ଅଥବା କରୋନା ସେମାନଙ୍କୁ କବଳିତ କରିବା ସେଇ ସମସ୍ତ ଶ୍ରମିକଙ୍କ ପ୍ରତିନିଧି କରି ମୁକେଶ ଓ ତା'ର ପରିବାର ଉପନ୍ୟାସରେ ସ୍ଥାନ ପାଇଛନ୍ତି। ଉପନ୍ୟାସର କଥାବସ୍ତୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ କାଳ୍ପନିକ ହୋଇ ନପାରେ। ମୁକେଶ ଭଳି ଅନେକ ପରିବାର କରୋନା କବଳିତ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁ ମୁଖରେ ପଡ଼ିଛନ୍ତି। କରୋନାର ରୂପ ଆହୁରି ବୀଭତ୍ସ ହୋଇପାରେ ତାହା କାଳକ୍ରମେ ପ୍ରମାଣିତ ହୋଇଛି। ଗୃହବନ୍ଦୀ ହେଉ ଅବା ପାଦରେ ଚାଲି ଘରକୁ ଫେରୁଥିବା ଶ୍ରମିକ ହେଉ କରୋନା ଭୂତାଣୁ ବାଛବିଚାର ନକରି ନିଜର ଆତଙ୍କ ସାରା ବିଶ୍ୱରେ ପ୍ରସାର କରି ଚାଲିଥିବା ସମ୍ବାଦପତ୍ର ଓ ଟେଲିଭିଜନ ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ପାଇପାରିଛୁ।

ଉପସଂହାର:

ବସ୍ତୁତଃ ଉକ୍ତଉପନ୍ୟାସରେ ଜୀବନର ନାଚାରପଣ, ବିବିଧ କଟକଣା ଓ ଗୃହବନ୍ଦୀ ଜୀବନ ସହିତ ମୃତ୍ୟୁର ତାଣ୍ଡବଲୀଳା ଯେଉଁ ରୂପରେ ଚିତ୍ରିତ ହୋଇଛି, ତାହା ବାସ୍ତବିକ ସ୍ୱୀକାର୍ଯ୍ୟ। ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା, ମରୁଡ଼ି ଠାରୁ କରୋନାର ଭୟାବହତା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର। ପ୍ରଥମତଃ ବନ୍ୟା, ବାତ୍ୟା ଓ ମରୁଡ଼ିର ପ୍ରଭାବ ଗଛଲତା, ନଈନାଳକୁ ପ୍ରଭାବିତ କରିଥାଏ, ପୁଣି ଏହା ଏକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଅଞ୍ଚଳରେ ସୀମିତ ହୋଇ ରହିଥାଏ। କିନ୍ତୁ କରୋନାର ପ୍ରଭାବ ଥିଲା ସମଗ୍ର ମଣିଷ ସମାଜ ଉପରେ। ଏଥିରେ ଗଛ ଭାଙ୍ଗି ନାହିଁ। ନଈ, ସମୁଦ୍ରର ପାଣି ବଢ଼ି ନାହିଁ କି କମି ନାହିଁ। ଏପରିକି ପ୍ରାଣୀଜଗତ ମଧ୍ୟ କରୋନା ଆକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିନଥିଲେ, ଏହା କେବଳ ମଣିଷ ଉପରେ ଦାଉ ସାଧିଥିଲା କିନ୍ତୁ ତା'ର କ୍ଷେତ୍ର ଏତେ ବିସ୍ତୃତ ଯେ ବିଶ୍ୱବ୍ୟାପି ମାନବଜୀବନ ହୋଇଥିଲା ସଂତ୍ରସ୍ତ ଓ ପୀଡ଼ିତ। ବୋଧହୁଏ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଏତେ ପ୍ରାଣଘାତକ କିମ୍ବା ସଞ୍ଚରଣଶୀଳ ହୋଇନଥିବ। ଏହାଦ୍ୱାରା ମଣିଷ ମଣିଷ ମଧ୍ୟରେ ଶାରୀରିକ ବ୍ୟବଧାନ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି। ସଂକ୍ରାମକ ହୋଇଥିବା ହେତୁ ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନମାନେ ମଧ୍ୟ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ପୀଡ଼ିତ ଠାରୁ ଦୂରେଇ ରହିଛନ୍ତି। ପୁଅଟିଏ ବାପା-ମାଆର ଶବ ସତ୍କାର କରିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସମର୍ଥ ହୋଇପାରି ନାହିଁ। ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁବେଳେ ଆପଣାର ମଣିଷ ପାଟିରେ ପାଣି ଟୋପାଏ ଦେବା ପାଇଁ ବି ସୁଯୋଗ ପାଇ ପାରିନାହିଁ। ତେଣୁ କରୋନା କେବଳ ପ୍ରାଣଘାତକ ହୋଇନାହିଁ, ଆମର ସାଂସ୍କୃତିକ ଜୀବନଧାରା ଉପରେ ମଧ୍ୟ କଟକଣାର ଗାର ଟାଣି ଦେଇଛି।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ପାଢ଼ୀ, ଅନିଲ୍ କୁମାର, କେତେ ଦୂରେ ଜୀବନ, ପକ୍ଷୀଘର ପ୍ରକାଶନୀ, ଭୁବନେଶ୍ୱର ,୨୦୨୨, ପୃଷ୍ଠା, ୫୫

୨. ତତ୍ରୈବ, ପୃଷ୍ଠା, ୫୬

୩. ତତ୍ରୈବ, ପୃଷ୍ଠା, ୭୪

୪. ତତ୍ରୈବ, ପୃଷ୍ଠା, ୯୧